

Lai Tân

A. Nội dung tác phẩm

Phiên âm

Giam phòng bản trưởng thiên thiên đở,
Cảnh trưởng tham thôn giải phạm tiền;
Huyện trưởng thiêu đăng biện công sự,
Lai Tân y cựu thái bình thiên.

Dịch nghĩa

Ban trưởng nhà giam ngày ngày đánh bạc,
Cảnh trưởng tham lam ăn tiền phạm nhân bị giải;
Huyện trưởng chong đèn làm việc công,
Lai Tân vẫn thái bình như xưa.

Dịch thơ

*Ban trưởng nhà lao chuyên đánh bạc,
Giải người, cảnh trưởng kiếm ăn quanh;
Chong đèn, huyện trưởng làm công việc,
Trời đất Lai Tân vẫn thái bình.*

NAM TRÂN dịch

B. Tìm hiểu tác phẩm

1. Tác giả

*Tiểu sử – cuộc đời:

- Hồ Chí Minh (19/05/1889 – 02/09/1969) tên khai sinh là Nguyễn Sinh Cung.
- Quê quán: Kim Liên – Nam Đàn – Nghệ An.
- Gia đình: nhà Nho nghèo, cha là Nguyễn Sinh Sắc, mẹ là Hoàng Thị Loan.

- Là một người thông minh ham học hỏi và có lòng yêu nước thương dân sâu sắc, tìm ra con đường giải phóng dân tộc, lãnh đạo nhân dân ta kháng chiến chống Pháp và Mĩ.

⇒ Là vị lãnh tụ tài ba, vĩ đại, danh nhân văn hóa thế giới.

*Sự nghiệp văn học:

- Quan điểm sáng tác:

+ Coi văn học là một vũ khí chiến đấu phục vụ cho sự nghiệp cách mạng.

+ Luôn chú trọng tính chân thực và tính dân tộc.

+ Luôn chú ý đến mục đích và đối tượng tiếp nhận để quyết định nội dung và hình thức của tác phẩm.

- Tác phẩm văn học:

+ Văn chính luận: *Bản án chế độ thực dân Pháp* (1925), *Tuyên ngôn độc lập* (1945), *Lời kêu gọi toàn quốc kháng chiến* (1946), *Không có gì quý hơn độc lập tự do* (1966)...

+ Truyện và kí: *Pari* (1922), *Lời than vãn của bà Trưng Trắc* (1922), *Con người biết mùi hun khói* (1922), *Vi hành* (1923), *Những trò lố hay là Va-ren và Phan Bội Châu* (1925), *Nhật kí chìm tàu* (1931), *Vừa đi đường vừa kể chuyện* (1963)...

+ Thơ ca: *Nhật kí trong tù* (viết trong thời gian bị giam cầm trong nhà lao Tưởng Giới Thạch từ 1942 – 1943), chùm thơ viết ở Việt Bắc từ 1941 – 1945.

⇒ Di sản văn học lớn lao về tầm vóc, phong phú về thể loại và đa dạng về phong cách.

- Phong cách nghệ thuật:

+ Thống nhất về cả mục đích, quan điểm và nguyên tắc sáng tác.

+ Đa dạng, trong mỗi thể loại Hồ Chí Minh lại có một cách viết khác nhau.

2. Tác phẩm

a. Xuất xứ: Là bài thơ thứ 97, trích *Nhật kí trong tù* Hồ Chí Minh

b. Hoàn cảnh sáng tác: Bài thơ được sáng tác trong khoảng bốn tháng đầu của thời gian HCM bị giam giữ tại các nhà tù của bọn Quốc dân đảng Trung Quốc ở Quảng Tây.

c. Thể thơ: Thất ngôn tứ tuyệt Đường luật.

d. Phương thức biểu đạt: Biểu cảm

e. Bố cục: 2 phần

- Phần một (Ba câu đầu): Hiện thực xã hội Lai Tân.

- Phần hai (Câu thơ cuối): Bình luận của tác giả.

f. Giá trị nội dung: Bài thơ miêu tả thực trạng thối nát của chính quyền Trung Quốc dưới thời Tưởng Giới Thạch và thái độ châm biếm, mỉa mai sâu cay

g. Giá trị nghệ thuật:

- Ngòi bút miêu tả giản dị, chân thực.

- Lối viết mỉa mai sâu cay.

- Bút pháp trào phúng.

C. Đọc hiểu tác phẩm

1. Ba câu đầu

- Ba câu thơ tự sự (kể), ghi lại hình ảnh một cách tự nhiên, như chụp lại hiện thực, giúp ta thấy rõ cảnh tượng, hoạt động của nhà giam Lai Tân.

- Ban trưởng nhà giam – con người thực thi pháp luật nơi nhà tù cai quan tù nhân lại chuyên đánh bạc.

- Cảnh trưởng kiểm ăn quanh – hành động của một kẻ cướp cạn, trần lộn xương tủy của tù nhân, rất đơ bản và tàn nhẫn.

- Huyện trưởng *chong đèn* làm công việc – cứ ngỡ là đang thâu đêm suốt tháng để lo công việc, đắm chìm trong công việc quên cả nghỉ ngơi. Nhưng không – đó là đang hút thuốc phiện – người có chức vụ lớn thì lại thờ ơ, vô trách nhiệm, chìm ngập trong tận cùng của tệ nạn.

⇒ Sự thực của bộ máy chính quyền Lai Tân: thối nát, vô trách nhiệm. Tạo mâu thuẫn (tiếng cười châm biếm chỉ bật lên khi tạo được mâu thuẫn) với câu cuối.

2. Câu cuối

- Ba tiếng **thái bình thiên** một cách tự nhiên, nhẹ nhàng, bất ngờ (người đọc chờ một câu kết tựa như một cú đòn sấm sét, hạ gục đối thủ).

- Giọng điệu có vẻ dửng dưng, nhưng hiệu quả châm biếm thật thâm thúy sâu sắc, đâu cứ phải đao to búa lớn, mới hại gục được đối phương.

D. Sơ đồ tư duy

